

## PAPER DETAILS

TITLE: Evaluating associate degree tourism curriculum according to the CIPP model

AUTHORS: Gülseren Özaltas Serçek,Behçet Oral

PAGES: 1-18

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/395237>

## Evaluating associate degree tourism curriculum according to the CIPP model

Gülseren Özaltas Serçek<sup>1</sup>, Behçet Oral<sup>2</sup>

### Abstract

By having the purpose of meeting sector's land reeve. Associate degree school curricula should provide staff with educational information in both practical and theoretical ways. That is why, various curricula have been developed during certain time periods. For this purpose, the main objective of this research, is to get benefit from students and academic staffs' views on educational curricula developed by Human Resources and Employing Programme (HREOP) and evaluate the curricula according to CIPP model. 552 students and 27 academic staffs have participated in assessment. There were 58 statements in the data providing tool all of which were about context, input process and product. The measuring tool's interior coefficient point is calculated as 0.974. In order to find answer to the sub-problems of the research, the views of both students and academic staffs having taken role in the research were tabled in terms of average and percentage and also for independent samples t-test and one-way variance technique, Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis test used for evaluation. Although the academic staffs have more positive views on CIPP subject, there isn't a meaningful difference between them in terms of context, input, process and product dimensions.

**Keywords:** Tourism curricula, programme development, programme evaluation, CIPP

**Jel Classification:** I21, I23, M53, L83

**Extended Abstract in English is at the end of this document**

## Önlisans turizm eğitim programının CIPP modeline göre değerlendirilmesi<sup>3</sup>

### Öz

Turizmde ara eleman yetiştirme amacıyla kurulmuş meslek yüksekokullarının verdikleri eğitim programı, sektörün ve eğitim alanların ihtiyaçlarını karşılayacak bilgi ve beceriyi verebilecek nitelikte olmalıdır. Bu kapsamda araştırmanın amacı, İKMEP kapsamında hazırlanıp uygulanan Önlisans turizm eğitim programının öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerine dayanarak CIPP modeline göre değerlendirmektir. Araştırmada 552 öğrenci ve 27 öğretim elemanına ulaşılmıştır. Veri toplama aracıyla programın bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutlarına ilişkin toplam 58 madde yer almıştır. Veri toplama aracının Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.974 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın alt problemlerine yanıt bulmak amacıyla veri toplama aracıyla elde edilen öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri parametrik veriler için ortalama ve yüzde hesapları yapılarak tablolara dönüştürülmüş ve bağımsız örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans (ANOVA) tekniği, parametrik olmayan veriler için ise Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretim elemanları tüm boyutlarda (bağlam, girdi, süreç ve ürün) daha olumlu görüş bildirmekle birlikte öğrenciler ile aralarında anlamlı fark belirlenmemiştir.

**Anahtar sözcükler:** Turizm öğretim programı, program değerlendirme, CIPP modeli

**Jel Kodları:** I21, I23, M53, L83

**To cite this article:** Özaltas Serçek, G., Oral, B. (2016). Evaluating associate degree tourism curriculum according to the CIPP model *Journal of Tourism Theory and Research*, 2(1), 1-18. DOI: 10.24288/jttr.202831

**Alıntı için:** Özaltas Serçek, G., Oral, B. (2016). Önlisans turizm eğitim programının CIPP modeline göre değerlendirilmesi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 2(1), 1-18. DOI: 10.24288/jttr.202831

<sup>1</sup> Yrd. Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O. [gulserenozaltasserccek@artuklu.edu.tr](mailto:gulserenozaltasserccek@artuklu.edu.tr)

<sup>2</sup> Prof.Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, [oralbehcet@dicle.edu.tr](mailto:oralbehcet@dicle.edu.tr)

<sup>3</sup> Bu çalışma 2014 yılında Dicle Ün. Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tamamlanan doktora tezinden üretilmiştir.

## 1. Giriş

Rekabetin yoğun olarak yaşandığı dünya turizm piyasalarına, standartlara uygun ve kaliteli turistik mal ve hizmetle girebilmek için hem genel olarak toplumun turizmin önemini kavraması, hem de yeterli sayıda nitelikli personel gereklidir. Nitelikli personelin yetiştirilebilmesi ise ancak turizm eğitiminin kalitesi ile mümkündür. Turizm eğitimi, her düzeydeki öğrencilere turizm bilincini, misafirperverliğin temel prensiplerini vermek, turizm endüstrisinde çalışan personelin genel ve mesleki bilgilerini arttırmak ve turizm endüstrisine, araştırmacı, niteliklerinde uzman, uygulayıcı, teknisyen yetiştirmek için yapılan her türlü faaliyetlerdir (Olalı ve Timur, 1986: 39).

Türkiye’de turizm eğitimi ortaöğretim, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde verilmektedir. Turizm eğitimi konusunda farklı düzeylerde farklı eğitim programları uygulanmaktadır. Uygulanan eğitim programlarının birbiriyle paralel olması ve sektörün gereksinimlerine cevap vermesi önemlidir. Bu kapsamda araştırmada önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların eğitim programının değerlendirilmesi önemli görülmüştür. Sektörün ihtiyacını karşılayabilecek niteliklere sahip ara eleman yetiştirmeye çalışan meslek yüksekokullarında uzmanlaşma önem kazandığından (Davras ve Davras, 2012: 279), meslek yüksekokullarında yeterliliğe dayalı program geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Türkiye’de mesleki eğitimin geliştirilmesi için mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) ile yeterliliğe dayalı öğretim programı uygulanmaya başlanmış ve modüler öğretim yaklaşımı benimsenmiştir. Turizm eğitiminin verildiği bir üst düzey olan önlisans eğitim kurumlarında da işgücü piyasası ile meslek yüksekokulları ve mesleki teknik ortaöğretim kurumları arasında istihdam amaçlı birlikteliğin sağlanması yoluyla, mesleki eğitimin modernizasyonu ve kalitesinin artırılması çalışılmakta ve bu sayede de insan kaynaklarının gelişimine katkıda bulunma amacıyla (www.yok.gov.tr), İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) uygulanmaya başlanmıştır.

Bu bağlamda; Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitim Programının CIPP (Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün) Modeli ile Değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Diğer

bir ifadeyle uygulanmakta olan programın, öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak; bağlam, girdi, süreç ve çıktı açısından değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçlara göre çözüm önerileri geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Bu nedenle böyle bir araştırmaya gerek duyulmuştur.

Bu araştırmanın amacı, öğrenci ve öğretim elemanlarının İKMEP kapsamında hazırlanıp uygulanan önlisans turizm eğitim programına ilişkin görüşlerin, CIPP değerlendirme modeline göre belirlemektir. Bu temel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Meslek yüksekokullarında uygulanan öğretim programının bağlam, girdi, süreç, ürün değerlendirme boyutlarına ilişkin;

- Öğrenciler ile öğretim elemanlarının Meslek yüksekokullarında uygulanan öğretim programının bağlam, girdi, süreç, ürün değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

- Öğrenciler ile öğretim elemanlarının Meslek yüksekokullarında uygulanan öğretim programının bağlam, girdi, süreç, ürün değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

## 2. Kuramsal çerçeve

### 2.1. Program değerlendirme

Taylor ve Beniast (2003: 166), değerlendirmenin önemli ve sürekli bir süreç oluşunu; genellikle program geliştirmenin son aşamasında olduğu düşünüldüğünü; ancak gerçekte tüm program geliştirme sürecinin ayrılmaz bir parçası olması gerektiğini belirtmektedirler.

Program değerlendirme, öğretim sürecini ve öğretim kaynaklarını gözden geçirmek, karşılaşılan sorunları belirlemek ve çözüm bulmak, öğrencilerin kazandıkları yeterlilikler ile programın amaçlarının ve iş hayatında bu görevde çalışan bireylerin niteliklerinin karşılaştırılarak programı geliştirmek amacıyla yapılmaktadır. Değerlendirmede, öğrencilere, öğretim yöntemlerine ve öğretim kaynaklarına, programın amaçlarına, mezunların başarısına ve programdan tatmin olmalarına ilişkin veriler toplanarak karar verilmektedir (Doğan, 1997: 29).

Yüksel ve Sağlam (2012:5), öncelikle programı değerlendirecek araştırmacıların, program değerlendirmenin amacının, modelinin, sürecinin, yönteminin ve ilkelerinin belirlemesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu aşamada değerlendirme sürecini ve sonucunu etkileyebilecek etmenler, değerlendirme sonucundan etkilenecekler ve değerlendirme sonucundan yararlanacakları ve bu sonuca göre program hakkında karar vericilerin de dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir.

## 2.2. Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç ve Çıktı Değerlendirme modeli (CIPP modeli)

Model adını "Bağlam (context), Girdi (input), Süreç (process) ve Ürün (product)" kelimelerinin ilk harflerinden almıştır (Robinson, 2002: 1). CIPP modeli

1960'ların sonlarında ABD okul programları için özellikle de kentteki okullarda öğretme ve öğrenmeyi geliştirmeye yönelik sorumluluk geliştirme ve kazandırma amacıyla geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra bu model adapte edilmiş ve hayırseverlik, sosyal programlar, sağlık mesleği, ticaret, inşaat ve askeriyede kullanılmıştır (Stufflebeam, 2003a: 31).

Birçok öğretim değerlendirme modeli vardır, bu yüzden değerlendirici herşeyden önce çalışmadaki modellerin içeriğe uyumluluğunu düşünmek zorundadır. Stufflebeam'in CIPP modeli çalışmanın araştırma sorularına cevaben daha kapsamlı ve sistematik bir çerçeve sağlamaktadır. Çünkü her bir araştırma sonucu Tablo 1'de gösterilen CIPP modelinin bileşenlerine karşılık gelmektedir (Yücel, 2008: 45).

Tablo 1. Araştırma Sorularının CIPP Bileşenlerine Uygunluğu

| Araştırma Soruları                                                                                                         | CIPP Modeli Bileşenleri |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Öğretim programının hangi boyutlarının geliştirilmeye ihtiyacı vardır?                                                     | Bağlam Değerlendirmesi  |
| Öğretim programı öğrencilerin eğitici ihtiyaçlarını karşılamalarına yönelik eleştirel düşünceye göre nasıl düzenlenebilir? | Girdi Değerlendirmesi   |
| Geliştirilen program öğrencilere göre ne kadar iyi uygulanmıştır?                                                          | Süreç Değerlendirmesi   |
| Varolan uygulamayla karşılaştırıldığında programın etkisi nedir?                                                           | Ürün Değerlendirmesi    |

Stufflebeam'in modelinde dört farklı aşama değerlendirilmektedir.

**Bağlam değerlendirme:** Program ile ilgili tüm faktörler ve mevcut durum analiz edilir. Aşamanın amacı, hedeflere temel olacak bilgilerin toplanması ve bu bilgilere göre hedeflerin belirlenmesidir. Bağlam değerlendirmenin amacı ilgili çevreyi tanımlamak, bu çevreyle ilgili istenen ve gerçek durumun neler olduğunu ortaya koymaktır (Arslan ve Demirel, 2007: 199; Demirel, 2012: 178). Bu nedenle bağlam değerlendirme, politika, çevre veya en azından ihtiyaçların değerlendirmesini içermelidir (Tseng ve diğerleri, 2010: 257).

**Girdi değerlendirme:** CIPP modelinin ikinci basamağını girdi oluşturmaktadır. Yeniliği geliştirmek için kullanılan kaynaklar hakkında sorular çoğalmaktadır. Proje için kimler, ne tür fonlar, mekanlar ve donanımlar uygun olacak; tüm bunlar arzulanan sonuçlara ulaşmada yeterli olacak mıdır, gibi sorulara cevap aranmaktadır (Dick, 2002: 148).

**Süreç değerlendirme:** Program uygulanırken gerçekleştirilen ve planlanan ile gerçek etkinlikler arasındaki uyuma bakılmaktadır. Üç tür stratejiyi içerir. Bunlardan birincisi; uygulamadaki eksiklikleri tahmin etme ve fark etme, ikincisi; karar için gerekli olan bilgiyi sağlama, üçüncüsü; uygulanan yöntemleri kayıt etmedir (Arslan ve Demirel, 2007: 199; Demirel, 2012: 178). Süreç değerlendirmesinde aktiviteler takip edilir, belgelenir ve değerlendirilir; bunlar değerlendirme kullanıcılarının çabalarını arttırmalarını ve eylem planlarının kayıtlarına devam edebilmelerini gerçekleştirmede yardımcı olmaktadır (Stufflebeam, 2003a: 31).

**Ürün değerlendirme:** Programın ürünü hakkında veri toplanarak, beklenen ürün ile gerçekleşen ürünün karşılaştırması yapılmaktadır. Ürün değerlendirme sonucu uygulanan programın devam edip etmeyeceği kararlaştırılmaktadır (Arslan ve Demirel, 2007: 199; Demirel, 2012: 178). Ürün değerlendirmesi, müfredatın değişip değişmeyeceğine, ince ayarlanmış olup olmadığına ya da bitirilip bitirilmeyeceğine karar

verir ve aynı zamanda müfredat aktivitelerinin sonuçlarını değerlendirebilir. (Tseng ve diğerleri, 2010: 257).

Ünal (2011: 87), CIPP modelinin kuvvetli yönlerinden birinin, bir değerlendirme işleminde yöneltilecek soruları üretmede değerlendirme uzmanına yardım eden kullanışlı ve basit bir araç olduğunu; tasarlanan veya uygulamada olan programların CIPP modeline göre değerlendirilmesinin sistemsel ve döngüsel verilerle program geliştirmeye hizmet ettiğini belirtmektedir. Her modelde olduğu gibi bu modelde de uygulayıcıların tercihlerini dikkatli yapmaları, özellikle ders sürecinin değerlendirmesinde öğretmenlerin anında aldıkları dönütlerle yeniden düzenlemelere gitmesinin dersleri daha verimli hale getireceği de özellikle vurgulanmaktadır.

### 2.3. İlgili çalışmalar

Çakır, Çakır ve Çiftçi (2012) yaptıkları “Turizm ve Otel İşletmeciliği Ders Programlarının İKMEP Kapsamında İncelenmesi: Trakya Bölgesi Örneği” adlı çalışmada, Kırklareli, Namık Kemal ve Trakya Üniversitelerinin ders programlarını incelemişlerdir. Araştırmada İKMEP’in tam olarak anlaşılmadığı; bilgilerin farklı yorumlanması sonucunda farklı uygulamaların yapıldığı sonucuna varılmıştır. Bu yanlışlıkların İKMEP’in yeterince açık olmamasından kaynaklandığı belirtilmektedir. Bu sorunu çözmek için YÖK tarafından üniversitelerde, meslek yüksekokullarının öğrenci işlerine ve akademik personeline bilgilendirme toplantıları yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Maviş ve Kozak (1992) tarafından yapılan “Meslek Yüksekokullarında Turizm Eğitim Programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Ders Programı” adlı çalışmada programın amacının, çağdaş turizm anlayışına uygun, müşteriye çeşitli hizmet veren, turizm işletmelerinde görev alabilen nitelikli personel yetiştirmek olduğu belirtilmiştir. Programda önbüro, servis ve kat hizmetleri bölümleri ağırlıktadır. Bu bölümlerde asgari koşullarda uygulama dersleri verilmeye çalışıldığı ancak donanım yetersizliği yaşandığını, bölgenin turizm işletmeleri bakımından gelişmemiş olduğu, uygulama derslerinin yetersizliği ve staj çalışmalarında güçlük yaşandığı belirtilmiştir.

Aras (2007), “Özel Uygulamalı Turizm Eğitim Merkezlerinde Verilen Mesleki Turizm Eğitimi Programının Mezunların Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, bayan mezunlar eğitim programını çeşitli yönlerden bay mezunlara göre daha yeterli bulmuşlardır. Mezunların yaş durumuna göre, 25 yaşın altındaki mezunlar daha yeterli bulunmuştur. Eğitim programının değerlendirilmesinde mezunların eğitim gördüğü bölümler açısından farklılıklar bulunmuştur. Özellikle mutfak bölümü mezunları eğitim programını daha az yeterli görmüşlerdir. Bunda uygulama yapılacak mutfak atölyelerinin olmaması etkili olmuştur. Bu çalışma kapsamında işletmelerdeki departman yöneticilerinden eğitim merkezi mezunu çalışanlarla diğer çalışanların kıyaslanması istenmiştir. Araştırma sonucunda, mezunların diğer çalışanlardan daha fazla gelişmeye açık oldukları ve öğrenmeye isteklerinin fazla oldukları; kişisel bakımlarına ve görünüşlerine daha fazla dikkat ettikleri; astları ve üstleriyle olan ilişkilerinde daha başarılı oldukları; iş arkadaşları ile daha fazla dayanışma içinde çalıştıkları ve yaratıcı oldukları sonucu çıkmıştır. Ancak, mezunların mesleki bilgi ve beceri, müşterilerle olan ilişkilerinde ve iş etiğine önem verme, işletmeye bağlılık konularında diğer çalışanlara göre başarılı bulunmamışlardır.

Seçilmiş (2009) tarafından yapılan çalışmada, Mesleki ve Teknik Eğitimi Güçlendirme Projesi kapsamında tüm meslek liselerinde uygulamaya konulan yeterliliğe dayalı modüler öğretim programlarının amaçlarına uygun bir biçimde uygulanabilirliği, otelcilik ve turizm meslek liselerindeki uygulamalar bazında değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları, modüler öğretim programlarında ve programların uygulanmasında bazı problemlerin olduğunu göstermektedir. Öğretmenler; hazırlanan programlardaki tanımlamaların, içeriklerin ve amaçların gerekli yeterlikleri kazandıracak nitelikte olduğunu düşünmektedir. Programın en çok eleştirilen kısmı öğretim materyali olan modül kitapçıklarıdır. Araştırmaya katılan öğretmenler okullarındaki fiziki donanımın modüler öğretimin uygulanması için yeterli olmadığı görüşündedir.

Horng, Teng ve Baum (2009), “Lisans Düzeyinde Ağırlama, Turizm ve Boş Zaman Programlarının Kalitesinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada, programın kalitesini ölçmek için bir araç geliştirmek

ve doğrulamak amaçlanmıştır. Tayvan'daki Ağırlama, Turizm ve Boş zaman Fakülteleri tarafından kalite boyutlarının her birine bağlı göreceli değerleri incelenmiştir. Araştırmada, kalite değerlendirmesi, “toplam kalite yönetimi” ve “bağlam, girdi, süreç ve çıktı” bağlamında incelenmiştir. Araştırmada altı kalite standardı stratejik planlama, müfredat ve program, kaynaklar, fakülte, öğrenci başarısı ve yönetimidir. Bu standartların altında on iki alt boyut yer almaktadır. Bunlar; vizyon, misyon, amaç ve hedefler, kişisel gelişim, müfredat, öğretim ve öğrenme, kaynaklar ve yönetim, alanlar, öğretmenlerin kalitesi, öğretmenlerin performansı, öğrenci ve mezunların performansı, mezunlardan geribildirimler, yönetsel liderlik ve öğrenci yönetimidir. Araştırma sonuçları, tüm standartların yüksek faktör yüküne sahip olduğunu göstermektedir. Bu altı standart arasında program ve içerik, fakülte ve stratejik planlar en yüksek yüke sahip olanlardır. Katılımcılar, program ve fakülte gibi girdilere, talimatlar gibi süreçlerin Ağırlama, Turizm ve Boş zaman Programlarının kalitesini belirleyen çok önemli faktörler olduğunu düşünmektedirler. Araştırmada, müfredat ve öğretim üyeleri gibi içeriklerin; talimatlar gibi sürecin HTLP kalitesini oluşturmada önemli faktörler oldukları

düşünülmektedir. Son olarak kaynaklar büyük bir önem taşımaya rağmen 6 standarda oranla daha az önemli görüldüğü sonucuna varılmıştır.

### 3. Araştırmanın yöntemi

#### 3.1. Araştırma modeli

Bu araştırmada, tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2009: 77). Araştırma, öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerine dayalı olması nedeniyle betimsel niteliktedir.

#### 3.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini İKMEP'in uygulandığı pilot illerde bulunan 11 meslek yüksekokulunda 2012–2013 eğitim-öğretim yılı Bahar yarıyılında Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünde eğitim gören öğrenciler ve görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. 8 pilot ilde (Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Kahramanmaraş, Malatya, Şanlıurfa ve Van) bulunan toplam 11 meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrenci ve görevli öğretim elemanı sayısı ile basit seçkisiz örnekleme (simple random sampling) yöntemi ile ulaşılan sayılar Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretim elemanı ve öğrenci sayısı

| Üniversiteler | Meslek Yüksekokulu      | Öğretim Elemanı | Ulaşılan Öğr. Elm. | Öğrenci Sayısı | Ulaşılan Öğrenci |
|---------------|-------------------------|-----------------|--------------------|----------------|------------------|
| Atatürk       | Erzurum MYO             | 3               | 3                  | 196            | 88               |
|               | Pasinler MYO            | 1               | -                  | 25             | 25               |
| Dicle         | Diyarbakır MYO          | 3               | 2                  | 65             | 63               |
| Fırat         | Sosyal Bilimler MYO     | 4               | -                  | 80             | -                |
|               | Sivrice MYO             | 3               | 1                  | 124            | -                |
| Gaziantep     | Turizm ve Otelcilik MYO | 8               | 8                  | 320            | 111              |
| Harran        | Şanlıurfa MYO           | 4               | 3                  | 200            | 61               |
|               | Birecik MYO             | 3               | 2                  | 60             | 51               |
| İnönü         | Kale MYO                | 3               | 3                  | 90             | 41               |
| K. Sütçü İmam | Kahramanmaraş           | 3               | 3                  | 160            | 69               |
| Yüzüncü Yıl   | Van                     | 2               | 2                  | 80             | 43               |
|               | <b>Toplam</b>           | <b>37</b>       | <b>27</b>          | <b>1390</b>    | <b>552</b>       |

N= 1390,  $\alpha=0,05$  için Z 0,05=1,96 ve  $\delta=1$  H=±0,1 değerleri için aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot \sigma^2 \cdot Z_{\alpha}^2}{(N - 1) \cdot H^2 + Z_{\alpha}^2 \cdot \sigma^2}$$

Yukarıda verilen formüle göre yapılan hesaplamada araştırma için 301 katılımcıdan oluşan bir örneklem yeterli bulunmaktadır. Araştırmada öğrencilere dağıtılan 1390 anket formundan 552'si geri dönmüştür. 552 öğrenciye ulaşılması nedeniyle de örneklem sayısının yeterli olduğu söylenebilir.

Öğretim elemanlarının toplam sayısının 37 olması nedeniyle tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak bazı öğretim elemanları iş yoğunluklarını gerekçe göstererek araştırmaya katılmamışlardır. Araştırmada öğretim elemanlarına dağıtılan anket formlarından 27'si geri dönmüştür.

### 3.3. Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Veri toplama aracı, araştırmadaki alt problemlere yanıt bulmak amacıyla, araştırmacı tarafından CIPP değerlendirme modeli çerçevesinde bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları dikkate alınarak geliştirilmiştir. Veri toplama aracı hazırlanırken öncelikle araştırma ile ilgili kaynaklardan yararlanılarak (Aközbeke, 2008; Karataş, 2007; Seçilmiş, 2009; Stufflebeam, 2002; Taylor ve Beniest, 2003; Ünal, 2011) taslak oluşturulmuş ve bu taslakta yer alan maddelerin kapsam geçerliği için Eğitim Bilimleri öğretim üyeleri

(Dicle Üniversitesi) ve Turizm alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuştur.

Veri toplama aracındaki maddeler beşli Likert tipinde; Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum biçiminde derecelendirilmiştir. Cevap seçeneklerinden en olumsuz ifadeye 1 puan, en olumlu ifadeye ise 5 puan verilmiştir. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde kişisel bilgiler; ikinci bölümde ise, bağlam, girdi, süreç ve çıktı boyutlarını kapsamak üzere toplamda 58 madde yer almaktadır.

Veri toplama aracı geliştirildikten sonra pilot uygulama yapılarak uygun analiz yöntemleriyle geçerlik ve güvenirliği incelenmiştir. Veri toplama aracı Dicle Üniversitesi Diyarbakır MYO'daki 63 öğrenci ile Mardin Artuklu Üniversitesi Mardin MYO'da eğitim gören 111 öğrenci olmak üzere toplam 174 kişiye uygulanarak maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığı denenmiştir. Pilot uygulama 2012-2013 öğretim yılı Bahar yarıyılı Nisan-Mayıs aylarında yapılmıştır.

Veri toplama aracı, CIPP modeline uygun olarak, programın bağlam, girdi, süreç ve ürün değerlendirme olarak birbirinden bağımsız boyutlarından oluşmuştur. Cronbach Alpha yöntemi ile hesaplanan güvenirlik katsayıları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3. Veri toplama aracında yer alan boyutların güvenirlik katsayıları

| Boyutlar | Madde No | Cronbach Alpha Katsayısı | Madde Toplam Korelasyonu |
|----------|----------|--------------------------|--------------------------|
| Bağlam   | 1-19     | 0,917                    | ,473- ,666               |
| Girdi    | 20-32    | 0,915                    | ,524- ,710               |
| Süreç    | 33-46    | 0,930                    | ,559- ,768               |
| Çıktı    | 47-58    | 0,930                    | ,499- ,799               |
| Toplam   |          | 0,974                    | ,466- ,787               |

Veri toplama aracının dört temel boyutunun Cronbach Alpha katsayısı 0,915 ile 0,930 arasında değişmekte ve bütününün Cronbach Alpha katsayısı ise 0,974 olarak bulunmuştur. Kalaycı (2012), Cronbach Alpha katsayısının “0,80 ≤ α < 1,00” ise ölçeğin “yüksek derecede güvenilir bir ölçek” olduğunu belirtmektedir. Bu sonuçlar araştırmada kullanılan veri toplama aracının yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Veri toplama aracı, program değerlendirmeyi amaçladığından, öğrencilerin en az iki dönem eğitim almaları gerektiği düşünülerek üniversitelerin bahar dönemi sonunda yapılması uygun görülmüştür. Veri toplama aracı, 2013 yılı Mayıs ayının ikinci haftasından sonra ilgili meslek yüksekokullarına gönderilmiştir. Veri toplama aracının dönüşleri Temmuz ayının ilk haftasına kadar devam etmiştir.

### 3.4. Verilerin analizi ve yorumlanması

Veri toplama aracı beşli Likert ölçeği olarak düzenlendiğinden, analizin yapılabilmesi amacıyla her cevap için bir sayı değeri belirlenmiştir. Buna göre seçenekler için kullanılacak sayı değerleri “tamamen katılıyorum” seçeneği için ‘5’, “katılıyorum” seçeneği için ‘4’, “kısmen katılıyorum” seçeneği için ‘3’, “katılmıyorum” seçeneği için ‘2’ ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği için ‘1’ olarak belirlenmiştir. Görüşlerin aritmetik ortalamalarının yorumlanmasında ortalamaların aralığını belirlemek amacıyla 5 sütun, 4 aralık mantığından hareket edilmiştir. Bu aralığın değeri  $4/5=0,8$ ’dir (Çelik ve Çevik, 2010: 157). Bu aralık kullanılarak; 1,00-1,79 arasındaki ortalama değerlerin “kesinlikle katılmıyorum”; 1,80-2,59 arasında bulunanların “katılmıyorum”; 2,60-3,39 arasındakilerin “kısmen katılıyorum”; 3,40-4,19 arasındakilerin “katılıyorum” ve 4,20-5,00 arasında yer alanların ise “tamamen katılıyorum” şeklinde kabul edilmektedir.

Parametrik testlerden t-testi ve tek faktörlü varyans analizi (One- Way ANOVA); nonparametrik testlerden ise Mann-Whitney-U testi ile Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Ayrıca verilerin frekans ve yüzdeleri de hesaplanmıştır. Ayrıca normalliği

incelemek amacıyla t- testi ve tek faktörlü varyans analizi (One- Way ANOVA) sonucunda varyansların eşitliğine (Levene’s test for equality of variances) bakılarak da varyansların homojenliği incelenmiştir.

## 4. Bulgular ve yorumlar

### 4.1. Kişisel özelliklere ilişkin bulgular

Araştırmaya dahil edilen 552 öğrencinin büyük çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu 2. sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen 552 öğrencinin 318’i ikinci sınıf, 234’ü ise birinci sınıf öğrencileridir. Buna göre öğrencilerin % 57,6’sı ikinci sınıf, % 42,4’ü ise birinci sınıf öğrencileridir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu staj yapan veya çalışan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya dahil edilen 552 öğrencinin 294’ünü staj yapanlar/çalışanlar, 258’ini ise staj yapmayanlar/çalışmayanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerden büyük çoğunluğu yiyecek-içecek bölümünde çalışmışlardır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu Erzurum, Şanlıurfa ve Gaziantep’te okuyan öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler

| Cinsiyet                           | n          | %          | Sınıf                    | n          | %          |
|------------------------------------|------------|------------|--------------------------|------------|------------|
| Kadın                              | 249        | 45,1       | Birinci Sınıf            | 234        | 42,4       |
| Erkek                              | 303        | 54,9       | İkinci Sınıf             | 318        | 57,6       |
| <b>Toplam</b>                      | <b>552</b> | <b>100</b> | <b>Toplam</b>            | <b>552</b> | <b>100</b> |
| Çalışım                            | n          | %          | Bölüm                    | n          | %          |
| Staj yapanlar/<br>çalışanlar       | 294        | 53,3       | Yiyecek-İçecek<br>Bölümü | 173        | 31,3       |
| Staj yapmayanlar<br>/çalışmayanlar | 258        | 46,7       | Önbüro Bölümü            | 74         | 13,4       |
| <b>Toplam</b>                      | <b>552</b> | <b>100</b> | Kat Hizmetleri<br>Bölümü | 21         | 3,8        |
|                                    |            |            | Diğer Bölümler           | 26         | 4,7        |
|                                    |            |            | <b>Toplam</b>            | <b>552</b> | <b>100</b> |
| İller                              | n          | %          | MYO                      | n          | %          |
| Şanlıurfa                          | 112        | 20,3       | Birecik                  | 51         | 9,2        |
| Diyarbakır                         | 63         | 11,4       | Erzurum                  | 88         | 15,9       |
| Erzurum                            | 113        | 20,5       | Pasinler                 | 25         | 4,5        |
| Kahramanmaraş                      | 69         | 12,5       | Kahramanmaraş            | 69         | 12,5       |
| Van                                | 43         | 7,8        | Van                      | 43         | 7,8        |
| Gaziantep                          | 111        | 20,1       | Şanlıurfa                | 61         | 11,1       |
| Malatya                            | 41         | 7,4        | Gaziantep                | 111        | 20,1       |
| <b>Toplam</b>                      | <b>552</b> | <b>100</b> | Kale                     | 41         | 7,4        |
|                                    |            |            | Diyarbakır               | 63         | 11,4       |
|                                    |            |            | <b>Toplam</b>            | <b>552</b> | <b>100</b> |

Tablo 5. Öğretim elemanlarının kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler

| Cinsiyet      | n         | %          | Mesleki Deneyim | n         | %          |
|---------------|-----------|------------|-----------------|-----------|------------|
| Kadın         | 2         | 7,4        | 0-5 yıl         | 9         | 33,3       |
| Erkek         | 25        | 92,6       | 6-10 yıl        | 4         | 14,8       |
| <b>Toplam</b> | <b>27</b> | <b>100</b> | 11-15 yıl       | 7         | 25,9       |
| Eğitim        | n         | %          | 16-20 yıl       | 3         | 11,1       |
| Lisans        | 9         | 33,3       | 21 yıl +        | 4         | 14,8       |
| Yüksek lisans | 12        | 44,4       | <b>Toplam</b>   | <b>27</b> | <b>100</b> |
| Doktora       | 6         | 22,2       | İKMEP Bilgi     | n         | %          |
| <b>Toplam</b> | <b>27</b> | <b>100</b> | Evet            | 25        | 92,6       |
| Unvan         | n         | %          | Hayır           | 2         | 7,4        |
| 1             | 2         | 7,4        | <b>Toplam</b>   | <b>27</b> | <b>100</b> |
| 2             | 23        | 85,2       | İKMEP Çalışma   | n         | %          |
| 3             | 2         | 7,4        | Evet            | 14        | 51,9       |
| <b>Toplam</b> | <b>27</b> | <b>100</b> | Hayır           | 13        | 48,1       |
|               |           |            | <b>Toplam</b>   | <b>27</b> | <b>100</b> |

Araştırmaya dahil edilen 27 öğretim elemanının 2'si kadın, 25'i ise erkek öğretim elemanlarıdır. Buna göre, öğretim elemanlarının % 92,6'sı erkek, % 7,4'ü ise kadındır. Araştırmada yer alan öğretim elemanlarının % 44,4'ü yüksek lisans, % 33,3'ü lisans, % 22,2'si ise doktora mezunlarından oluşmaktadır. Öğretim elemanlarının mesleki deneyimleri incelendiğinde % 33,3 ile en fazla beş yıl deneyim sahibi olanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının %92,6'sı İKMEP hakkında bilgi sahibi olduğunu belirlemekle birlikte; %51,9'u İKMEP kapsamında hazırlanan program geliştirme çalışma yer aldığını belirtmektedirler.

#### 4.2. Programın Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün boyutlarına ilişkin öğrencilerin ve öğretim elemanlarının genel görüşleri

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının bağlam, girdi, süreç ve çıktı değerlendirme boyutlarına ait maddelere ilişkin ortalamaları ve p değerleri yer almaktadır. Tablo 6'da öğrencilerin ve öğretim elemanlarının bağlam boyutunda yer alan maddelere ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır.

Bağlam boyutunda öğrencilerin görüşleri “Kısmen katılıyorum” düzeyinde ( $\bar{X}=3,08$ ); öğretim elemanlarının ise “Kesinlikle katılıyorum” düzeyinde ( $\bar{X}=4,32$ ) gerçekleşmiştir. Bağlam boyutunda yer alan “programda yer verilen dersler için üniversitemiz gerekli olan donanımlara (araç, gereç vb) sahiptir”

maddesine ilişkin öğrencilerin puanlarının ortalaması (= 2,68) diğer maddelere kıyasla daha düşük olmasına rağmen “Kısmen katılıyorum” düzeyindedir. Bu madde ile turizmin uygulamaya dayalı bir alan olması sebebiyle öğrencilerin donanımlara önem verdikleri ve meslek yüksekokullarının donanım konusunda bazı eksikliklerinin olduğunu göstermektedir.

“Programda yer alan dersler teorik bilgiler açısından yeterlidir” maddesinde; öğrencilerin görüşleri (=3,01) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, öğretim elemanlarının görüşleri ise (=3,55) ile “katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p<0,05$ ; 0,014) anlamlı bir fark bulunmaktadır. Öğrencilerin görüşleri derslerin teorik açıdan yeterliliği konusunda öğretim elemanlarından daha düşük düzeyde gerçekleşmektedir.

Bağlam boyutunda yer alan bir diğer madde olan “programda yer alan dersler için ayrılan süre yeterlidir” konusunda öğrencilerin görüşleri (=2,99) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, öğretim elemanlarının görüşleri ise (=3,55) ile “katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p<0,05$ ; 0,014) anlamlı bir fark bulunmaktadır. Derslere ayrılan sürelerin yeterliliği konusunda öğretim elemanları öğrencilerden daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Tablo 6. Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim programı bağlam boyutuna ilişkin görüşleri

| Bağlam değerlendirme                                                                                                                     | Öğrenci   | Öğretim Elemanı |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------|--------|
| Madde No                                                                                                                                 | $\bar{X}$ | $\bar{X}$       | p      |
| 1. Programın amaçları bireysel ihtiyaçlarımı karşılayacak niteliktedir.                                                                  | 2,84      | 3,00            | 0,462  |
| 2. Programın amaçları sektörde ihtiyaç duyacağım yeterlilikleri karşılayacak niteliktedir.                                               | 3,02      | 3,03            | 0,815  |
| 3. Programda yer alan dersler bireysel ihtiyaçlarımı karşılayacak niteliktedir.                                                          | 3,02      | 3,33            | 0,148  |
| 4. Programda yer alan dersler ile derslere ayrılan süreler uyumludur.                                                                    | 3,17      | 3,07            | 0,519  |
| 5. Programda yer alan dersler teorik bilgiler açısından yeterlidir.                                                                      | 3,01      | 3,55            | 0,014* |
| 6. Derslerin hedefleri açık ve anlaşılır niteliktedir.                                                                                   | 3,17      | 3,33            | 0,568  |
| 7. Programda yer alan dersler birbirlerini tamamlar niteliktedir.                                                                        | 3,20      | 3,48            | 0,208  |
| 8. Programda yer alan ders içerikleri tekrar etmektedir.                                                                                 | 3,22      | 3,37            | 0,546  |
| 9. Program esnek bir yapıya sahiptir.                                                                                                    | 3,09      | 3,37            | 0,230  |
| 10. Programda yer alan dersler, turizm bilincimi geliştirecek niteliktedir.                                                              | 3,31      | 3,48            | 0,611  |
| 11. Program hedefleri, turizm ile ilgili ön bilgilerime uygundur.                                                                        | 3,23      | 3,37            | 0,705  |
| 12. Program, sektörde çalışırken en çok ihtiyaç duyacağım dersleri içermektedir.                                                         | 3,14      | 2,96            | 0,240  |
| 13. Programda yer alan derslerin amaçları ve tanımları doğru ifade edilmiştir.                                                           | 3,16      | 3,37            | 0,146  |
| 14. Programda yer verilen dersler için üniversitemiz gerekli olan donanımlara (araç, gereç,vb) sahiptir.                                 | 2,68      | 3,07            | 0,097  |
| 15. Programda yer verilen dersler için öğretim elemanları gerekli niteliklere sahiptir.                                                  | 3,29      | 3,44            | 0,653  |
| 16. Programda yer alan dersler bölümün gerekli yeterliliklerini kazandıracak niteliktedir.                                               | 3,20      | 3,29            | 0,709  |
| 17. Programda yer alan dersler için ayrılan süre yeterlidir.                                                                             | 2,99      | 3,55            | 0,018* |
| 18. Programda yer alan dersler, iş piyasasının istihdam edeceği bireylerin ihtiyaç duyacakları yeterlilikleri kazandıracak niteliktedir. | 2,91      | 3,14            | 0,338  |
| 19. Derslerde kullanılan kitaplar, ilgimi çekecek niteliktedir                                                                           | 2,86      | 2,77            | 0,632  |
| Toplam                                                                                                                                   | 3,08      | 4,32            | 0,171  |

Tablo 7. Öğrenci ve öğretim elemanlarının Bağlam boyutuna ilişkin Mann-Whitney U analiz sonuçları

| Boyut  | Grup            | f   | Sıra ortalaması | Sıra toplamı | U       | p     |
|--------|-----------------|-----|-----------------|--------------|---------|-------|
| Bağlam | Öğrenci         | 552 | 287,90          | 158919,50    | 6291,50 | 0,171 |
|        | Öğretim Elemanı | 27  | 332,98          | 8990,50      |         |       |

Mann-Whitney U testine ilişkin bulgulara bakıldığında öğrenciler ile öğretim elemanlarının bağlam boyutuna ilişkin görüşleri arasında fark saptanmamasına rağmen sıra ortalamalarına göre öğretim elemanlarının görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Tablo 8’de öğrencilerin ve öğretim elemanlarının girdi boyutunda yer alan maddelere ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır.

Girdi boyutunda öğrencilerin (= 3,07) ile öğretim elemanlarının (= 3,31) görüşleri “Kısmen katılıyorum”

düzeyinde gerçekleşmiştir. “Programın uygulanmasında kullanılan materyaller, sektörde ihtiyaç duyacağım becerileri kazandıracak niteliktedir” maddesinde; öğrencilerin görüşleri (=2,87) ve öğretim elemanlarının görüşleri (=3,33) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p \leq 0,05$ ; 0,040) anlamlı bir fark bulunmaktadır. Öğrencilerin görüşlerine göre uygulamada kullanılan materyallerin ihtiyaçları kısmen karşıladığını göstermektedir.

Tablo 8. Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim programı Girdi boyutuna ilişkin görüşleri

| Girdi değerlendirme                                                                                                   | Öğrenci   | Öğretim Elemanı |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------|--------|
| Madde No                                                                                                              | $\bar{X}$ | $\bar{X}$       | P      |
| 20. Programda kullanılacak materyaller ilgimi çekecek niteliktedir.                                                   | 2,83      | 2,96            | 0,558  |
| 21. Programın uygulanmasında kullanılan materyaller, sektörde ihtiyaç duyacağım becerileri kazandıracak niteliktedir. | 2,87      | 3,33            | 0,040* |
| 22. Öğretim elemanları, konu ile ilgili ilke ve kavram bilgisine hakimdirler.                                         | 3,26      | 3,62            | 0,120  |
| 23. Programda yer alan derslerin planları iyi düzenlenmiştir.                                                         | 3,02      | 3,07            | 0,900  |
| 24. Öğretim elemanları, öğretim araç ve gereçleri kullanma bilgi ve becerisine sahiptirler.                           | 3,20      | 3,51            | 0,206  |
| 25. Ders içerikleri açık bir şekilde yazılmıştır.                                                                     | 3,24      | 3,33            | 0,774  |
| 26. Öğretim elemanları derslerin kapsamı hakkında öğrencilere bilgi verir.                                            | 3,31      | 3,59            | 0,232  |
| 27. Ders içerikleri, dersin kazanımları (hedefleri) ile tutarlıdır.                                                   | 3,16      | 3,40            | 0,322  |
| 28. Derslerin kazanımları programın temel amaçları ile tutarlıdır.                                                    | 3,08      | 3,51            | 0,041* |
| 29. Derslerin teorik ve pratik saatleri dengeli bir şekilde dağıtılmıştır.                                            | 2,96      | 3,07            | 0,694  |
| 30. Programda kullanılan materyaller öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıracak niteliktedir.                           | 2,84      | 3,14            | 0,274  |
| 31. Programda yer alan derslerin içeriği programın amaçlarına uygundur.                                               | 3,11      | 3,37            | 0,366  |
| 32. Programda kullanılan materyaller öğrencilerin becerilerini geliştirecek niteliktedir.                             | 2,88      | 3,11            | 0,410  |
| Toplam                                                                                                                | 3,07      | 3,31            | 0,124  |

p≤0,05

Tablo 9. Öğrenci ve öğretim elemanlarının Girdi boyutuna ilişkin Mann-Whitney U analiz sonuçları

| Boyut | Grup            | f   | Sıra ortalaması | Sıra toplamı | U      | p     |
|-------|-----------------|-----|-----------------|--------------|--------|-------|
| Girdi | Öğrenci         | 552 | 287,63          | 158784,00    | 6146,0 | 0,124 |
|       | Öğretim Elemanı | 27  | 338,37          | 9136,00      |        |       |

Tablo 10. Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim programı Süreç boyutuna ilişkin görüşleri

| Süreç değerlendirme                                                                               | Öğrenci   | Öğretim Elemanı |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------|--------|
| Madde No                                                                                          | $\bar{X}$ | $\bar{X}$       | P      |
| 33. Programda kullanılan öğrenme etkinlikleri öğrenci odaklıdır.                                  | 3,07      | 3,40            | 0,114  |
| 34. Programda yer alan derslerde gerektiğinde konu tekrarı yapılır.                               | 3,22      | 3,70            | 0,038* |
| 35. Programda yer alan derslerde bireysel etkinlikler yer almaktadır.                             | 2,99      | 3,14            | 0,589  |
| 36. Programda yer alan derslerde grupça yapılan etkinlikler yer almaktadır.                       | 3,08      | 3,25            | 0,494  |
| 37. Programda yer alan derslerde her yeni konu ile ilgili yeterli alıştırma yapılmaktadır.        | 2,88      | 3,29            | 0,066  |
| 38. Programda yer alan derslerde konuların pekiştirmesi açısından projeler verilmektedir.         | 2,87      | 2,96            | 0,693  |
| 39. Proje konularını, dersin içeriğine uygun olarak kendimiz belirlemektediriz.                   | 2,86      | 2,62            | 0,330  |
| 40. Programda yer alan derslerde yeterli pratik yapma imkanı vardır.                              | 2,87      | 2,85            | 0,791  |
| 41. Programda yer alan dersler öğrencilerin katılımına imkan vermektedir.                         | 3,12      | 3,22            | 0,761  |
| 42. Öğretim elemanları, derslerde farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır.           | 2,97      | 3,62            | 0,002* |
| 43. Öğretim elemanlarının kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri derse dikkatimi çekmektedir. | 3,00      | 3,44            | 0,051  |
| 44. Öğretim ve öğrenme süreci sürekli değerlendirilmektedir.                                      | 3,00      | 3,40            | 0,082  |
| 45. Öğretim elemanları, derslerde sınıf disiplini sağlamaktadır.                                  | 3,23      | 3,70            | 0,045* |
| 46. Derslerde öğretim elemanları ile öğrenciler arasında işbirliği/ iletişim düzeyi yüksektir.    | 3,26      | 3,70            | 0,055  |
| Toplam                                                                                            | 3,03      | 3,31            | 0,05   |

p≤0,05

Girdi boyutunda yer alan diğer bir madde olan “derslerin kazanımları programın temel amaçları ile tutarlıdır” konusunda öğrencilerin görüşleri ( $=3,08$ ) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, öğretim elemanlarının görüşleri ise ( $=3,51$ ) ile “katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p \leq 0,05$ ;  $0,041$ ) anlamlı bir fark bulunmaktadır. Derslerin kazanımların programın temel amaçları ile tutarlılığı konusunda öğretim elemanları daha olumlu görüş sunmuşlardır.

Mann-Whitney U testi sonucuna göre öğrenciler ile öğretim elemanlarının girdi boyutuna ilişkin görüşleri incelendiğinde sıra ortalamasına göre öğretim elemanlarının görüşlerinin öğrencilere kıyasla daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmada girdi boyutunda iki grup arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 10’de öğretim elemanları ve öğrencilerin süreç boyutunda yer alana maddelere ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır.

Süreç boyutunda öğrencilerin ( $= 3,03$ ) ile öğretim elemanlarının ( $= 3,31$ ) görüşleri “Kısmen katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmiştir. “Programda yer alan derslerde gerektiğinde konu tekrarı yapılır” maddesinde; öğrencilerin görüşleri ( $=3,22$ ) ile “kısmen katılıyorum ve öğretim elemanlarının görüşleri ( $=3,70$ ) ile “katılıyorum” düzeyinde, gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p \leq 0,05$ ;  $0,040$ ) anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Süreç boyutunda yer alan diğer bir madde olan “öğretim elemanları, derslerde farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır” konusunda öğrencilerin görüşleri ( $=2,97$ ) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, öğretim elemanlarının görüşleri ise ( $=3,62$ ) ile “katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu

maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p \leq 0,05$ ;  $0,002$ ) anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Süreç boyutunda yer alan ve öğrenciler ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark görülen bir diğer madde olan “Öğretim elemanları, derslerde sınıf disiplini sağlamaktadır” konusunda öğrencilerin görüşleri ( $=3,23$ ) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, öğretim elemanlarının görüşleri ise ( $=3,70$ ) ile “katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p \leq 0,05$ ;  $0,045$ ) anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Mann-Whitney U testi sonucuna göre öğrenciler ile öğretim elemanlarının süreç boyutuna ilişkin görüşlerinde sıra ortalaması göz önüne alındığında öğretim elemanlarının görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Araştırmada iki grup arasında anlamlı bir fark ( $p \leq 0,05$ ;  $0,002$ ) belirlenmiştir. Süreç boyutunda daha çok uygulamaya dönük olarak, öğretim yöntemleri ve öğretim elemanlarının değerlendirilmesi yapıldığından öğretim elemanlarının kendi uygulamaları hakkında daha olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir.

Ürün boyutunda öğrencilerin ( $= 3,17$ ) ile öğretim elemanlarının ( $= 3,37$ ) görüşleri “Kısmen katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmiştir. Ürün boyutunda yer alan “öğrencilerin derslerde öğrendikleri bilgileri, daha sonra iş hayatında kendilerine kolaylıklar sağlayacaktır” konusunda öğrencilerin görüşleri ( $=3,22$ ) ile “kısmen katılıyorum” düzeyinde, öğretim elemanlarının görüşleri ise ( $=3,81$ ) ile “katılıyorum” düzeyinde gerçekleşmektedir. Bu maddede öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında ( $p \leq 0,05$ ;  $0,002$ ) anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Tablo 11. Öğrenci ve öğretim elemanlarının Süreç boyutuna ilişkin Mann-Whitney U analiz sonuçları

| Boyut | Grup    | f   | Sıra Ortalaması | Sıra Toplamı | U       | p     |
|-------|---------|-----|-----------------|--------------|---------|-------|
| Süreç | Öğrenci | 552 | 286,99          | 158418,50    | 5790,50 | 0,050 |
|       | Öğretim | 27  | 351,54          | 9491,50      |         |       |
|       | Elemanı |     |                 |              |         |       |

Tablo 12. Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim programı Ürün boyutuna ilişkin görüşleri

| Ürün değerlendirme                                                                                         | Öğrenci   | Öğretim Elemanı |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------|--------|
| Madde No                                                                                                   | $\bar{X}$ | $\bar{X}$       | p      |
| 47. Program, alanımla ilgili ihtiyaç duyduğum becerilerin gelişimini sağlamaktadır.                        | 3,06      | 3,37            | 0,225  |
| 48. Program, bireysel ilgilerime cevap vermektedir.                                                        | 3,03      | 3,22            | 0,377  |
| 49. Program sektörün ihtiyaçlarına cevap vermektedir.                                                      | 3,11      | 3,22            | 0,753  |
| 50. Program, gelecekteki ihtiyaçlarıma cevap verebilecek temeli oluşturmaktadır.                           | 3,08      | 3,22            | 0,716  |
| 51. Program, sektörde çalışırken karşılaştığım sorunların çözümünde yarar sağlayacaktır.                   | 3,09      | 3,07            | 0,727  |
| 52. Program, gerekli turizm deneyimi kazandırmaktadır.                                                     | 3,15      | 3,03            | 0,336  |
| 53. Dönem boyunca uygulanan sınav sayısı yeterlidir.                                                       | 3,38      | 3,55            | 0,318  |
| 54. Dönem sonunda bilgi düzeyimde artış oldu.                                                              | 3,30      | 3,59            | 0,272  |
| 55. Derslerde öğrendiğim bilgiler, daha sonra iş hayatımda bana kolaylıklar sağlayacaktır.                 | 3,22      | 3,81            | 0,011* |
| 56. Derslerde uygulanan değerlendirme teknikleri derslerin kazanımlarına (hedeflerine) uygundur.           | 3,10      | 3,40            | 0,197  |
| 57. Dersler sonunda, hedeflenen kazanımlara sahip oldum.                                                   | 3,14      | 3,33            | 0,440  |
| 58. Öğretim elemanları, değerlendirme yaparken öğrencilerin sınıf içi performanslarını da dikkate alırlar. | 3,34      | 3,70            | 0,177  |
| Toplam                                                                                                     | 3,17      | 3,37            | 0,185  |

Tablo 13. Öğrenci ve öğretim elemanlarının Ürün boyutuna ilişkin Mann-Whitney U analiz sonuçları

| Boyut | Grup            | f   | Sıra ortalaması | Sıra toplamı | U       | p     |
|-------|-----------------|-----|-----------------|--------------|---------|-------|
| Ürün  | Öğrenci         | 552 | 287,96          | 158956,50    | 6328,50 | 0,185 |
|       | Öğretim Elemanı | 27  | 331,61          | 8953,50      |         |       |

Mann-Whitney U testine ilişkin bulgulara bakıldığında öğrenciler ile öğretim elemanlarının ürün boyutunda iki grup arasında fark saptanmamasına rağmen sıra ortalamalarına göre öğretim elemanlarının görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir.

## 5. Tartışma

Bağlam boyutunda yer alan “programda yer alan dersler teorik bilgiler açısından yeterlidir” ve “programda yer alan dersler için ayrılan süre yeterlidir” maddelerinde öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olduğu belirlenmiştir. Araştırmada öğrenciler ile öğretim elemanlarının bağlam boyutuna ilişkin görüşleri arasında fark saptanmamasına rağmen öğretim elemanlarının görüşlerinin daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Aközbeke (2008) tarafından yapılan çalışmada da bağlam boyutuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin “kısmen katılıyorum” düzeyinde olduğu ve bağlam boyutuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüş puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuç araştırmayı destekler niteliktedir. Karataş (2007)

ve Ünal (2011) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ise paralellik göstermediği belirlenmiştir. Demir (2009), yaptığı çalışmada turizm eğitiminde modüler öğretim programını öğretmen görüşüne göre değerlendirmiş ve bağlam boyutu ile ilgili maddelerinde “Öğrenci ihtiyaçlarını dikkate alınıp alınmadığına” ilişkin öğretmenlerin çoğunluğu “Modüler öğretim yaklaşımının öğrenci ihtiyaçlarını dikkate aldığı” görüşünü savunmuşlardır. Evren (2010), yaptığı araştırma sonucunda da mezunların en gerek duyduğu bilgileri veren dersleri en gerekli dersler olarak gördükleri sonucuna varmıştır. Bağlam boyutunda da buna benzer maddeler yer aldığından çalışma ile paralellik göstermektedir. Erişen (2001) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin çoğu birçok davranışta kendilerini yeterli görürken, öğrenci görüşlerine göre öğretmenlerin çoğunun birçok davranışta yetersiz oldukları sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırma ile paralellik göstermektedir.

Girdi boyutunda yer alan “programın uygulanmasında kullanılan materyaller, sektörde ihtiyaç duyacağım becerileri kazandıracak niteliktedir” ve “derslerin kazanımları programın temel amaçları ile

tutarlıdır” maddelerinde öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olduğu belirlenmiştir. Girdi boyutunda öğretim elemanları daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Derslerin kazanımlarının programın temel amaçları ile tutarlılığı konusunda öğretim elemanları daha olumlu görüş sunmuşlardır. Horng ve diğerleri (2009) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar, program ve fakülte gibi girdilerin Ağırlama, Turizm ve Boş zaman Programlarının kalitesini belirleyen çok önemli faktörler olduğunu düşünmektedirler.

Süreç boyutunda yer alan “Programda yer alan derslerde gerektiğinde konu tekrarı yapılır”, “öğretim elemanları, derslerde farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır” ve “öğretim elemanları, derslerde sınıf disiplini sağlamaktadır” maddelerinde öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olduğu belirlenmiştir. Süreç boyutunda öğretim elemanları daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Araştırmada öğrenciler ile öğretim elemanlarının süreç boyutuna ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Programın uygulamaya döndüğü süreç aşamasında gerekli fiziki koşulların olması program başarısını arttıracaktır. Gürdal (2002), bir okulda verilen eğitim ve öğretimin kalitesinin, öncelikle öğretim elemanlarının kalitesine bağlı olduğunu; kendi alanlarında uzman, alanında deneyimli ve güvenilir eğitimcilerin öğrencilere model olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle süreç boyutunun başarısının kısmen öğreticilere bağlı olduğu söylenebilir.

Çapar (2002) ayrıca araştırmasında sadece teorik bilgilerle donatılan eğitim sistemlerinin, uygulama imkanı olmayınca kalıcı bir eğitimin gerçekleşmeyeceğini; bu nedenle, her okula ait uygulama yapılabilecek laboratuvar ya da uygulama otelinin olması gerektiğini belirtmektedir. Ünal (2002), turizm ve konaklama eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının tamamının uygulamalı eğitim veremediğini; bunun başlıca nedeninin ise, gerekli finansmanın gözardı edilmesi, turizm eğitiminde objektif bir yaklaşımın yakalanamaması olmasına bağlamaktadır. Süreç boyutunda yer alan pratik yapma imkanı ile ilgili madde de öğrenciler kısmen pratik yaptıklarını belirttiğinden araştırmanın sonucu ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Ürün boyutunda yer alan “öğrencilerin derslerde öğrendikleri bilgileri, daha sonra iş hayatında kolaylıklar kendilerine sağlayacaktır” maddesinde öğrencilerin görüşleri ile öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olduğu belirlenmiştir. Ürün boyutunda öğretim elemanları daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Araştırmada öğrenciler ile öğretim elemanlarının ürün boyutuna ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin göre daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

## 6. Sonuç ve öneriler

Turizm sektöründe istihdam edilmek üzere çok sayıda nitelikli ara kademe elamanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla da son yıllarda çok sayıda turizm eğitimi veren kurumlar açılmıştır. Ancak ortaöğretim düzeyinde programlarda birlik sağlamasına rağmen açılan önlisans ve lisans eğitim kurumlarında farklı eğitimlerin verilmesi nedeniyle eğitimde birlik sağlanamamaktadır. Yükseköğretim düzeyinde ortak program uygulanması projeler kapsamında geliştirilen programlarla sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda Türkiye’de farklı projeler kapsamında öğretim programları geliştirilip uygulanmaktadır. Meslek yüksekokullarına yönelik olarak İKMEP kapsamında hazırlanan programın sektörel ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı, programın belirlenen amaçlara uygun olarak uygulanıp uygulanmadığı, programın başarısı ile ilgili bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma, önlisans düzeyinde turizm eğitim programının Stufflebeam’in CIPP modeline göre değerlendirmesini içermektedir. Araştırma, İKMEP’in uygulandığı pilot illerdeki turizm eğitimi veren MYO’larda 2012–2013 eğitim öğretim Bahar yarıyılında eğitim alan öğrenciler ve bu okullarda görev yapan öğretim elemanlarının görüşleriyle sınırlandırılmıştır. Araştırma, İKMEP kapsamında hazırlanan öğretim programının öğrenci ve öğretim elemanı görüşüne bağlı olarak, bağlam, girdi, süreç ve ürün değerlendirmesini içermektedir. Araştırmada 552 öğrenci ve 27 öğretim elemanı örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmaya dahil edilen 552 öğrencinin çoğunluğu erkek; ikinci sınıf öğrencisi; sektörde çalışmış veya staj yapmış, çalışanların büyük bir kısmı yiyecek içecek bölümünde çalışmış; Erzurum, Şanlıurfa ve

Gaziantep'te; Gaziantep Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmada bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları ele alındığında, öğrenci ve öğretim elemanlarının hepsi öğretim programının amaca uygunluğu konusunda çok fazla olumlu görüş bildirmediği, programın başarısının orta düzeyde bir başarı sergilediği söylenebilir. Bu nedenle de programın gözden geçirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

#### *Uygulamalara yönelik öneriler*

- Araştırma sonuçlarına göre özellikle öğrenciler İKMEP kapsamında belirlenen öğretim programlarının kendi ihtiyaçlarına ve sektörün ihtiyaçlarına kısmen cevap verdiğini belirtmektedirler. Özellikle materyallerin yetersizliği ve öğretim elemanlarının yeterliliği konusunda da kısmen memnun kalmaktadırlar. Bu nedenle İKMEP öğretim programı yetkililer tarafından gözden geçirilerek sektörün, bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

- Bulgular öğrencilerin, programı yetersiz bulduklarını göstermektedir. Bu da programların, günümüz sektör şartlarına, öğrencilerin beklentilerine, öğretim elemanlarının program ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Bu nedenle, programın özellikle sektörel beklentilere uygun amaçların belirlenmesi, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme süreçlerine ilişkin olarak programda gerekli düzeltmelerin yapılması gerekmektedir.

- Turizm öğretim programlarında özellikle mesleki bilgiyi uygulamalı olarak öğrenmelerini sağlayacak ortamlar düzenlenmelidir.

- İKMEP konusunda okullara gerekli bilgiler verilmeli ve bilgiler ışığında mevcut programlar tekrar geliştirilmelidir.

- Özellikle yeterliğe dayalı olarak geliştirilen öğretim programının günümüz şartlarına uygun olarak yeterliklerinin tekrar düzenlenmesi gerekmektedir.

- Öğretim elemanlarının sektördeki gelişmeleri takip edebilmeleri ve mesleki gelişimleri için turizm işletmelerinde uygulama yapmaları sağlanabilir. Böylece sektöre ayak uyduran eğitmenlerle öğrencilerin de gelişimi sağlanabilir.

- Okulların maliyet açısından sıkıntı yaşamalarından kaynaklı uygulama imkanlarının kısıtlandığı söylenebilir. Bu nedenle okul-sektör işbirliğinin sağlanarak öğrencilerin sektörde çalışmaları ile mesleki gelişimleri desteklenebilir.

#### *Araştırmacılara yönelik öneriler*

- Bu araştırma sadece İKMEP kapsamında belirlenen pilot illerdeki Turizm ve Otelcilik Bölümü öğrencileri ile öğretim elemanları arasında yapılmıştır. Pilot iller dışında kalan diğer MYO'ların öğretim programları için de benzer çalışmaların yapılması programın geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca aynı çalışma farklı eğitim düzeylerinde ve farklı alanlarda da yapılabilir.

- Turizm öğretim programları farklı değerlendirme modelleri ile değerlendirilerek sonuçları karşılaştırılabilir.

- Farklı düzeylerdeki (ortaöğretim, lisans, lisansüstü) turizm öğretim programları farklı maddeleri içeren ölçme aracı ile değerlendirilebilir.

- Aynı ölçme aracı farklı alanlardaki öğretim programlarına uyarlanarak değerlendirme yapılabilir.

#### **Kaynakça**

- Aközbeke, A. (2008). *Lise I. Sınıf Matematik Öğretim Programının Cıpp Değerlendirme Modeli İle Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi* (Genel Liseler, Ticaret Meslek Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aras, A. (2007). *Konaklama İşletmelerinin Eğitim Merkezlerinde Uygulanan Eğitim Programları Mezunlarının görüşlerine Göre Değerlendirilmesi/ Antalya İli Örneği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Ün. Eğitim Bilimleri Ens. Ankara.
- Arslan, A. & Demirel, Ö. (2007). İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Yeni Öğretim Programının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 175, s: 198-209.
- Bal, A. P. (2008). Yeni İlköğretim Matematik Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 17, Sayı 1, s: 53-68.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: PegemA.
- Çakır, G., Çakır, A. & Çiftçi, G. (2012). Turizm ve Otel İşletmeciliği Ders Programlarının İKMEP Kapsamında İncelenmesi: Trakya Bölgesi Örneği, *Turizm Eğitimi Konferansı/Tebliğler Kitabı*, Ankara: Kültür ve Turizm

- Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları. ss: 135-145.
- Çapar, B. (2002). Turizm Sektörü-Turizm Eğitimi Kurumları İşbirliği, Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*, Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları, ss. 415-426.
- Çelik, Ç.M. & Çevik, N.M. (2010). İşsiz Gençlerin Bilgisayar Öz-Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, ss: 152-166.
- Demir, H. (2009). *Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Modüler Öğretim Yaklaşımının Geleneksel Öğretim Yaklaşımı İle Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (18.Baskı). Ankara: PegemA.
- Davras, Ö. & Davras G.M. (2012). Önlisans Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin Sektörde Staj Eğitimini Değerlendirmeleri: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği, *Turizm Eğitimi Konferansı/Tebliğler Kitabı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları. ss: 279-290.
- Dick, W. (2002). Evaluation in Instructional Design: The Impact of Kirkpatrick's Four-Level Model, Robert Reiser & John Dempsey (Eds.), *Trends And Issues In Instructional Design And Technology*, pp. 145-153, Prentice Hall.
- Doğan, H. (1997). *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*, Ankara: Önder.
- Elgezdi, C. (2003). *Dört Yıllık Turizm Eğitimi Veren Yüksekokulların Eğitim ve Öğretim Programlarının Sektör Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Ders Programı Önerisi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme* (3. Baskı). Ankara: Anı.
- Erişen, Y. (2001). Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesinde Önemli Bir Sorun: Öğretmenlerin Eğitim Öğretim Yetersizlikleri, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Sayı 272, ss: 1-7.
- Evren, S. (2010). *Lisans Düzeyi Turizm Eğitimi Ders Programının Mezunlarca Değerlendirilmesi: Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Mezunları Üzerinde Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Gürdal, M. (2002). Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma- Eğitimin Kalitesi-Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*, Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları, , ss. 391-400.
- Hamm, R.W. (2001). Educational Evaluation: Theory and a Working Model, *Education*, Vol: 108, No: 3, 404-408.
- Hornig, J.S., Teng, C.C. & Baum, T. (2009). Evaluating the Quality of Undergraduate Hospitality, Tourism and Leisure Programmes. *Journal of Hospitality, Leisure, Sports and Tourism Education* 8, no. 1 (2009), <http://www.questia.com/read/1P3-1737417071>.
- Kalaycı, Ş. (2010). *Faktör Analizi, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (5.Baskı). Şeref Kalaycı (Ed). Ankara: Asil.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (20. Baskı). Ankara: Nobel.
- Karataş, H. (2007). *Yıldız Teknik Üniversitesi Modern Diller Bölümü İngilizce II Dersi Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün (Cıpp) Modeli İle Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaoğlu, B. (2002). Turizm Eğitiminde Kalite Değerlendirmesi: Sertifikasyon, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*. Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları. ss: 161-172.
- Ling, C., Seng, H. Y., Chi, L. C., Jaafar, T., Ling, T.Y., Thangaraju, V.M. & Woels, E. (2013). Exploring the Use of Evaluation Models to Inform Curriculum Planning and Development. s: 164-181. <http://hrd.apec.org/images/7/7a/23.9.pdf> (Erişim tarihi: 15.09.2013).
- Maviş, F. & Kozak, S. (1992). Meslek Yüksekokullarında Turizm Eğitim Programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Der Programı, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*. Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları. ss: 169- 172.
- Mızıkacı, F. (2001). *A Study on the Evaluation of Tourism and Hotel Management Program at Başkent University in Terms of Total Quality Management Principle*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Olalı, H. ve Timur, A. (1986). *Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*. İzmir: Ofis Ticaret Matbaacılık.
- Robinson, B. (2002). *The CIPP Approach to Evaluation, Collit Project: A Background Note*.
- Seçilmiş, C. (2009). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Modüler Öğretimin Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Seçilmiş, C. & Ünlüönen, K. (2010). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Modüler Öğretime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, s: 247-265.
- Stufflebeam, D. L. (2002). CIPP Evaluation Model Checklist. A Tool For Applying The Fifth Installment Of

- The CIPP Model To Assess Long-Term Enterprises. Web: Evaluation Checklists Project [www.wmich.edu/evalctr/checklists](http://www.wmich.edu/evalctr/checklists). Erişim Tarihi: 06.04.2013.
- Stufflebeam, D. L. (2003a). *The CIPP model for evaluation. International Handbook of Educational Evaluation*, (Edt: T. Kellaghan and D. L. Stufflebeam), p: 31-62, Great Britain: Dordrech: Kluwer Academic.
- Stufflebeam, D. L. (2003b). *The CIPP model for evaluation. Annual conference of the Oregon program evaluators network (OPEN)*. Portland, Oregon.
- Şeker, H. (2012). Program Değerlendirme, *Eğitimde Program Geliştirme Kavramsal Yaklaşımlar* (Edt. Hasan Şeker). Ankara: Anı, s: 181-218.
- Taylor, D. W. (1998). *E-6A Aviation Maintenance Training Curriculum Evaluation: A Case Study, Degree of Doctor of Education*, University of Washington: USA.
- Taylor, P. & Beniest, J. (2003). Training in agroforestry A toolkit for trainers. World Agroforestry Center: Kenya. [http://www.cglrc.cgiar.org/icraf/toolkit/default.htm#The\\_CIPP\\_evaluation\\_model.htm](http://www.cglrc.cgiar.org/icraf/toolkit/default.htm#The_CIPP_evaluation_model.htm). Erişim tarihi: 06.04.2013.
- Timur, A. (1992). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları. ss: 47- 53. Ankara.
- Tseng, K., Diez, R., Lou, S., Tsai, H. & Tsai, T. (2010). Using the Context, Input, Process and Product Model to Assess an Engineering Curriculum. *World Transactions on Engineering and Technology Education*, Vol.8, No.3, s: 256-261.
- Tuna, M. (2002). Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik alanında Eğitim Veren Meslek Yüksekokullarının Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*. Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları. ss: 43-52.
- Ünal, A. (2002). Türkiye’de Örgün eğitim Yapan Yüksek Öğrenim Kurumlarında, Turizm Eğitiminde Kullanılan Laboratuvarların Önemi: Başkent Üniversitesi Modeli, *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop Kitabı*, Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları, ss. 563-570.
- Ünal, M. (2011). *Avrupa Birliği Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının CIPP (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) Modeline Göre Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Worthern, B. R., Sanders J. R. & Fitzpatrick J. L. (1997). *Program Evaluation: Alternative Approaches and Practical Guidelines*. (Second Edition) New York: Longman.
- Yücel, B. (2008). *An Evaluation Of Needs, Design, Implementation, And Outcomes Of Development And Learning Course Enriched With Critical Thinking Based Instruction*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, İ. & Sağlam, M. (2012). *Eğitimde Program Değerlendirme*, Ankara: Pegem Akademi.

### Extended abstract in English

Because of its social and economical benefits for a country, employing well-qualified and academic staffs on tourism is getting more important day by day. By having the purpose of meeting sector's land reeve. Associate degree school curricula should provide staff with educational information in both practical and theoretical ways. That is why, various curricula have been developed during certain time periods.

**Purpose and Significance:** The main objective of this research, is to get benefit from students and academic staffs' views on educational curricula developed by Human Resources And Employing Programme (HREOP) and evaluate the curricula according to CIPP MODEL.

Because they offer quality services in the conception of qualified personnel who have received training in the tourism business in the operating requirements of trained personnel it has emerged. As a result, the company trained employees who tended. Search on established tourism training program given by school personnel training, market and can provide theoretical and practical knowledge to meet the needs of education, provide quality education requires. Developed under the HRD survey results and in the light of the effectiveness of the implemented program profession, the use of research results to determine the direction of development of tourism training program is missing and if there is the importance of research.

**Literature:** Taylor and Beniast (2003: 166), although it is an important and continuous process of evaluation; It is often considered to be in the final stages of program development; but in fact indicate that the entire program should be an integral part of the development process. A program prepared in draft form, can create a variety of problems in the implementation phase. Identification of problems which arise, and the program must be evaluated for finding solutions (Bal, 2008: 55). Hamm (2001: 404), training evaluation, reach a judgment about the merits and shortcomings of a training program, are defined as the process of data collection and analysis. It is also noted that an important tool to improve the quality of education evaluation. In CIPP model both processes (formative) and the product-output (summative) assessment are made (Taylor, 1998: 14). While serving in decisions related to the evaluation process of curriculum development is related to product evaluation and accountability (Şeker, 2012: 199). In other words, such evaluation programs the start of the operation and helps monitor output (Ling et al, 2013: 167).

**Methodology:** In this research, the descriptive model has been used. 1390 students and 37 academic staffs have participated in the research. In order to represent the stage of sample, at least 301 students were sufficient to reach. 552 students have participated in assessment. In this stage 37 academic staffs have taken place. They tried to reach to all the stage, but for some reason they were able to reach 27 academic staffs.

The raw data for the research has been extracted from two forms designed and targeted to students and academic staffs. There were 58 statements in the data providing tool all of which were about context, input process and product. The data providing tool was also tested in terms of validity and reliability. The measuring tool's interior coefficient point is calculated as 0.974. The structural validity of the measurement tool has been tested by using corroborant factor analyze with the help of factor and structural equality models. In order to find answer to the sub-problems of the research, the views of both students and academic staffs having taken role in the research were tabled in terms of average and percentage and also for independent samples t-test and one way variance technique, Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis test used for evaluation.

**Results and Conclusion:** There is a difference between students and academic staffs' views on context dimension when the two statements; "the lesson subjects of the curricula contain enough theoretical information" and the time left for each lesson is enough in the curricula". The academic staffs have more positive views on the context subject. There is a meaningful difference between students and staffs' view on input dimension statements, "the materials used during application of the curricula are enough for me to get enough experience for the sector. There is a consistency between lessons and curricula goals. For input dimensions the academic staffs have more positive views. There is a difference between students and academic staffs' views for process dimension about statements, "When is needed, revision is done for the lesson subjects of the curricula.", academic

staffs use different methods and techniques during their lessons.” And academic staffs are successful at achieving disciplinary in the classroom.” For process period, academic staffs have more positive views. There is a difference between students and staff points of views on the statements “In the future, students will get benefits from their school experiences in their job.”, for process dimension. At product dimension, academic staffs have much more positive views.